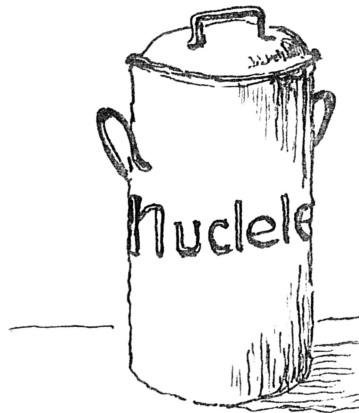

Šest minūtās noņemtes is
Augustdorfa - pēcāk
Ventorfa's caurslaides.

MANAS BĒRNĪBAS GRĀMATAS

Lasīt iemācījos agrā jaunībā, sēdot klēpī mātei, kuŗa lasīja žurnālu gotu burtiem. To gan nevienam neteicu, domājot to kā palaidnību. Kā pārgāju uz latīņu burtiem neatceros. Mans noslēpums tika atklāts, kad virtuvē sēžot, gaidot uz kādu gardumu krītam no pannas, lasīju uz balta emaljas stopa zilos burtos rakstītu "Nucleles". Kas ir 'nucleles' – prasīju – un pavāre mani izsmēja. Tās

tak ir "Nūdeles" un tai pašā balsī: "Ak tu debestiņ, tā knīpa tak māc lasīt!" Kā es būtu zinājusi, ja uz "u" nebija garumzīme un "c" un "l" nebija savienoti?

Nu mums ar brāli nopirka ābeci. Tādu man mācībai sen vairs nevajadzēja, bet tomēr – pie attiecīgā burta bildes un rīmes bezgala jocīgas – 'Kaza ir un paliek kaza, koka dēļ tai bēda maza'; 'Fotogrāfs par vienu latu filmē aizgrābjošu skatu' – un vēl: 'Ielās pusnaktī ir klusi, iet tik vēlie autobusi'. Pēc tam nāca *Vasariņa*, pasaka, kuŗā brālis ar māsu nomaldās pārkoņnegaisā. Bēniņos lasīt nolīdusi šausmināju sevi. Esmu mēģinājusi atrast šīs grāmatas Rīgā, Vāgnera ielas antikvariātā, bet velti. Kaŗa laikā grāmatas laikam bija grūti iegādāties, tā nu mamma tās aizņēmas no radiem Rīgā un rūpīgi ar roku pārrakstīja, ilustrēja un iesēja burtnīcās. Atceros, kā priecājāmies par *Sprunguļmuižā gadatirgus*.

Tad nāca bēgļu un nometņu laiki un – ak brīnums! – drīz vien parādījās grāmatas gan jauniem, gan veciem. Man dāvāts *Laiks bērniem* 5. sējums, 1948. gadā izdots: Margaritas Stārastes-Baravikas Ziemassvētku pasakas ar ilustrācijām un vēl daudz citas. 1950. gadā pamatskolu nobeidzot, kā balvu saņēmu J. Veseļa *Tīruma Jaudis*. Īsi pēc izlaiduma ejot gar vaļēju logu blakus barakā dzirdēju paceltas balsis. Skolotājs Viksniņš, kuŗa dēls bija mans klases biedrs un arī saņēmis šo grāmatu, sūdzējās savam brālim – kā gan varot tik jauniem bērniem dāvāt tik piedauzīgu grāmatu! Es tūlīt mājās un ar grāmatu mežā. Piedauzība man likās mazliet satraucoša, bet grāmata visumā ļoti banāla. Pirmam spriedumam tagad esmu drusku par vecu, bet par beidzamo pārliecinājos to nesen pārlasot.

Vēlāk, nometnē mans tēvocis bija atbildīgs par latviešu grāmatu krātuvi. Tā bija nomalā barakā, kādā bijušā armijas pārtikas noliktavā, kur man bija atļauts gulēt uz tukša plaukta un lasīt ko vien gribu. To arī darīju, lai gan daudz ko īsti nesaprātu. Bet atmiņā un pašas grāmatu plauktā man vēl tagad ir daudz lasītais, kuŗa pasaulē dzīvoju kā savā. Kas gan varēja pārspēt *Vilkaču mantinieci*, *Nameja gredzenu*, *Gēstu Berlingu*, *Adžurdžongu* un *Supersaksa*, Jaunsudrabiņu, un Annu Brigaderi?

Visas šīs grāmatas, kā arī visas manas skolas grāmatas – latviešu, angļu, vācu un latīņu valodas,

matēmatikas un vēstures atrodas manos plauktos šodien-
izdotas nometņu laikos, papīrs brūni-dzeltēns un trausls,
vāki driskās, lai gan mīļākās savā laikā tiku iešuvusi
pelēkos papes vākos. *Matemātikas teorija* - maz šķirstīta
un *Algebra* - pavisam nozudusi!

Tad nāca ilgāka dzīvošana caurlaides nometnē pie
Hamburgas. Mamma slimības dēļ palikām uz vietas. Tas
bija viens no trūcīgākajiem mūsu bēgļu laikiem. No
latviešu grāmatām ne osmas. Taču man bija mazs darbiņš
ar kabatasnaudu nometnes lielā aukstā noliktavā, kur 13
gadu vecumā krāsoju adreses uz izceļotāju kastēm un
pītiem kurvjiem (ak posts!). Blakus ēdamam nopirku sev
divas iekārotas grāmatas, gan vācu valodā - *Emīls un
viņa detektīvi* un saīsinātu *Tūkstots un viena nakts* ar
krāsu ilustrācijām.

Četrpadsmit gadu vecumā iebraucu ar jaunāko māsu
Anglijā skoloties. Angļu skolotājas, kas par mums gādāja
man pirmos Ziemsvētkos uzdāvināja melnbalti ilustrētu
Lauku puķes un stādi. No aizkustinājuma apraudājos.
Sekoja cita, mācību grāmatu pasaule - pieaugušo un
angļu - arī savā ziņā neaizmirstama ar savu vārdu
bagātību un plašumu, bet nekas tā nevarēja apburt kā
bērnībā lasītās grāmatas.

*Manā 50. gadmijā saņēmu no brāļa brīnišķu dāvanu -
paša pārkopētu, paša iesietu pasaku grāmatu vecā (gotu)
rakstā - jāatzīstas, ka todien to lasīju lēnāk un ar
lielākām grūtībām nekā senāk.*

Sarmīte Janovskis

Rīgas Laiveešbu Beedr. Derīgu
Grāmatu Nodaļas īsdarums.

Mūsu tautas pasakas.

Sr. Brihveemneeka šakrabtas.

*****

*Vārdam ir jābūt apģērbtam kā dieviete, un tam
jāpaceļas kā putnam.*

Tibetiešu paruna